

Høyres Energi- og miljøfraksjon
Att: Mathilde Tybring-Gjedde

Vår ref.:
MKF

Deres ref.:
[Navn]

Dato:
1. februar 2024

Teknas innspill til partihøring om natur

Tekna – Teknisk naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 105 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder. Tekna organiserer folk fra alle deler av teknologi og naturvitenskap, også områder som biologi og naturforvaltning. Mange Tekna-medlemmer med varierende faglig bakgrunn arbeider med natur- og klimarelaterte spørsmål i en lang rekke virksomheter i privat, statlig og kommunal sektor.

Vi vil takke for muligheten til å gi innspill til høringen om natur.

Sirkulærøkonomi

Ett sentralt poeng i rapporten fra klimautvalget 2050 er erkjennelsen av knapphet på ressurser og at unødvendig ressursbruk skaper en stor belastning på klima og natur. Ett av rapportens hovedgrep, den såkalte UFF-modellen (unngå, flytt, forbedre), vil gi store muligheter for redusert naturbelastning.

EUs handlingsplan for sirkulær økonomi, som ble lagt fram våren 2020, er sentral i EUs grønne giv. Den norske strategien for en grønn sirkulær økonomi ble lagt frem i juni 2021. Arbeidet for sirkulær økonomi må så langt sies å ha gitt begrensede resultater. Mengden av materialer som sirkuleres i norsk økonomi er fortsatt lavt og sløsing og overforbruk er fortsatt en betydelig utfordring. Noen av årsakene er at vellykket sirkulærøkonomi krever nært samspill mellom ulike produksjonsprosesser og at det samtidig er nødvendig med endret privat og industriell praksis som er dypt forankret.

- Regjeringen bør legge mer vekt på å skjerpe og følge opp handlingsplanen for sirkulærøkonomi av 2021.
- Sirkulærøkonomiske utfordringer er nokså parallelle fra land til land. Det bør satses på læring fra og benchmarking av andre lands sirkulærøkonomiske tiltak. EUs arbeid bør følges nøye.

- Bransjer og enkeltaktører bør stimuleres til å satse sirkulærøkonomisk.
- Det bør etableres et nasjonalt program for bærekraftig forbruk og bærekraftige husholdninger, jfr også punktet om samfunnsstyring og samhandling.
- Sirkulærøkonomi i bygg- og anleggsbransjen og andre bransjer med stort forbruk og et stort klima- og naturforavtrykk har et stort potensiale for redusert sløsing og økt gjenbruk.
- Digitalisering er en viktig forutsetning for en satsing på sirkulærøkonomi, blant annet fordi digital teknologi gir mulighet til å dokumentere materialkvaliteter og historikk for produkter.

Arealer og natur

Den viktigste årsaken til at arter dør ut er at leveområdene deres forsvinner. Det er ikke bare den økologiske tilstanden på det enkelte areal som betyr noe, men også størrelsen på arealene og sammenhengen med andre arealer. Det viktigste grepet for å hindre fortsatt naturtap er derfor å endre vår arealbruk slik at vi ikke lenger i høyt tempo ødelegger natur og naturområder som er leveområdene for alle de tusener av arter som trues av utryddelse. Andre viktige årsaker til naturtap er klimaendringer, spredning av fremmede arter og overgjødning, særlig med nitrogen- og fosforsalter. Disse årsakene må også bekjempes.

I Teknas innspill til Klimautvalget 2050 støtter vi følgende tiltak¹:

- Det er nødvendig med sterkere nasjonale ramme for kommunene i arealpolitikken, slik at nasjonale mål for klima og natur blir nådd.
- De nasjonale rammene for lokal arealpolitikk må legge til grunn at nedbygging av naturlige arealer skal begrenses vesentlig.
- Det nasjonale vernet av økosystemer må økes betydelig for alle økosystemer, spesielt for hav, myr og skog.
- Styrke arbeidet med naturrestaurering og særlig vektlegge restaurering som har som formål å bedre den økologiske tilstanden i naturen. • Det viktige arbeidet med arealnøytralitet, som mange kommuner har vedtatt de siste årene, må støttes aktivt opp om, gjennom forskning og veiledning.
- Det utvikles bindende, helhetlige planer for arealene til havs. Med utgangspunkt i føre-var-prinsippet bør ny og eksisterende aktivitet som kan redusere havets karbonlagre og naturmangfoldet, ikke igangsettes før konsekvensene er kartlagt.

Oppfølging av naturavtalen

¹ [20240126-horingsinnspill-nou-2023-25-omstilling-til-et-lavutslippssamfunn.-veivalg-for-klimapolitikken-mot-2050.pdf \(tekna.no\)](#)

Den internasjonale naturavtalen ble vedtatt i desember 2022.² Naturavtalen er vår globale arbeidsplan for å redde naturen og må følges opp nå. Regjeringens oppfølgingsplan ventes i 2024. Skal vi lykkes i oppfylningen av naturavtalen, må vi satse offensivt på dette med samtidig koordinert innsats innen forvaltning og vern, kunnskap og kompetanse samt samfunnsstyring og samhandling.

- Alle aktører og partier må eksplisitt erkjenne at vi har en naturkrise som er like alvorlig som klimakrisen og forplikte seg til å følge opp visjonen og målene i naturavtalen.
- Oppfølging av naturavtalen vil kreve betydelige ressurser, også over statsbudsjettet. Tekna meldte inn et behov til statsbudsjettet for 2024 om å øke natursatsingen med minst 1 milliard. I 2025-budsjettet må det bevilges tilstrekkelig for å komme i gang med oppfølging av naturavtalen. Sabima har til eksempel lansert en naturkrisepakke på to milliarder kroner. Det bør etableres en budsjettmessig opptrappingsplan for perioden 2025 til 2030.
- Naturkrisen er både lokal og global. For å lykkes nasjonalt kreves et sterkt internasjonalt samspill. Norge bør fortsatt aktivt delta i og følge opp anbefalingene fra internasjonale initiativer som regnskogssatsingen, det internasjonale havpanelet og den internasjonale plastavtalen. Svært viktig er også bærekraftsamarbeidet gjennom EU, også innenfor natur, som er en viktig drivkraft for Norge og gir viktige rammebetingelser.

Forvaltning og vern

Sentralt i naturavtalen er å stanse tap av viktige naturtyper og man tar sikte på at 30 % av all natur skal ha en form for vern innen 2030. Det er et mål at de fleste naturtyper inkluderes i dette vernet, ikke bare de med liten økonomisk verdi. På den måten skal antall arter som dør ut reduseres til et minimum. Dette er et konkret mål, og kan sammenlignes med 1.5 graders målet i Paris-avtalen.

- Det må settes klare mål for 30% bevaring og vern av et representativt utvalg av norske naturtyper med forpliktende plan for gjennomføring og avsatte ressurser til gjennomføring av verneprosesser og utbetaling av nødvendige erstatninger.
- Det må lages en klar nasjonal plan for restaurering av 30% av forringet natur jf. Naturavtalens mål. Dette må støttes av en definisjon av «forringet natur», oversikt over ulike naturtyper, bedre lovverk for varig restaurering på privat grunn, bedre organisering av restaureringsarbeidet, styrket utvikling av restaureringsmetodikk og en finansieringsplan for restaurering.
- Innsatsen mot fremmede arter må styrkes.
- Innsatsen for å beskytte og restaurere hverdagsnaturen må styrkes, altså vanlig natur som ikke er spesielt truet eller unik, men som likevel er avgjørende for en sunn og robust samlet natur. Områdene kan for

² [norsk-oversettelse-av-kunming-montreal-global-biodiversity-framework.pdf \(regjeringen.no\)](#)

eksempel være viktige for å opprettholde vandringsveier for villarter og økologisk konnektivitet i naturen.

- Det må opprettes et fond for restaurering av norsk natur som er blitt ødelagt av utbygging.
- Bevilgningene til gjennomføring av nasjonal marin verneplan og utredning av nye marine verneområder må økes, samtidig som verneinnsatsen for naturtyper på land trappes opp.
- Det må etableres en nasjonal plan for å styrke naturens evne til å begrense flom og skredskader, såkalte naturbaserte løsninger.

Kunnskap og kompetanse

Norge har en natur som gjør at en oppfølging av forpliktelsene i naturavtalen kan tjene som modell for bærekraftig bruk, forvaltning og vern av natur også for andre land. Skal vi utnytte disse mulighetene trengs det et raskt kunnskapsløft om norsk natur. To konsekvenser av kunnskapsmangel er mindre treffsikre tiltak og økt risiko for naturskader.

- Det bør etableres et samlet kompetansemiljø hvor både forskere, brukere og forvaltningsmyndigheter inngår. Norge har god erfaring med oppbygning av kunnskap omkring utvalgte tema, for eksempel når det gjelder utvikling av miljøvennlig energi.
- Konkret bør det etableres et program for forskningssentre for naturvennlig samfunnsutvikling på linje med Forskningssentre for miljøvennlig energi (FME). En slik ordning vil kunne bidra til å utvikle et godt samspill mellom ulike kunnskapsaktører innenfor og utenfor akademia.
- Dokumentasjon om natur og naturtilstand må forbedres gjennom styrket økosystembasert overvåking av økologisk tilstand, styrket overvåking av kyst og våtmark, styrket omfang og fremdrift av arbeid med økologisk grunnkart og styrket oppfølging av lange tidsserier.

Samfunnsstyring og samhandling

Skal utviklingen med naturødeleggelser snus, må samfunnsborgere og samfunnsaktører hver for seg og i fellesskap ta ansvar. Dette vil kreve endringer i politikken gjennom samfunnsorganisering, offentlig virksomhetsstyring, utvikling av samfunnsinstitusjoner, lover og regler samt bevilgninger og bruk av offentlige virkemidler. Ikke minst krever det også tydelig politisk lederskap. Prosessen må se klima og natur i sammenheng.

- Kommunene som naturforvaltere må styrkes med kunnskapsløft gjennom et Natursats-program, støtte til etablering av kommunedelplaner for naturmangfold og midler til å styrke natur- og klimakapasitet. Tiltakene må sikres effekt og sammenheng over hele landet gjennom nasjonale minimumskrav til kommunenes naturforvaltning og pålegg om revisjon av reguleringsplaner (planvask).
- Naturregnskap må etableres som effektivt og operativt styringsverktøy som omfatter arealregnskap, økologisk tilstand og økosystemtjenester.

- Kommunale initiativer for arealnøytral utvikling må støttes gjennom forskning, standardisering av faglige begreper for felles forståelse, kunnskapsformidling og faglig veiledning.
- Innsatsen for sirkulærøkonomi bør styrkes som virkemiddel for å redusere samfunnets naturbelastning.
- Det må utvikles bedre metodikker for verdsetting av natur og for bedre praksis for avveining av motsetninger mellom naturhensyn, klimahensyn, arealbruk og andre viktige samfunnshensyn.
- Det bør etableres et nasjonalt program for bærekraftig forbruk og husholdninger. Dette må ses i sammenheng med sirkulærøkonomien, og vil bidra til oppfølging av Naturavtalen og Parisavtalen.

Med vennlig hilsen

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Line Henriette Holten

Generalsekretær